

KÜRESEL FİNANSAL KRİZ SONRASI ABD BÜYÜK STRATEJİLERİNİN TEHDİT HALKALARI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

(Assessing the USA Grand Strategies in the Context of Threat Circles After the Global Financial Crisis)

Şeyma TOK¹

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Submission Date: 31.10.2024

Kabul Tarihi/Acceptance Date: 26.12.2024

Doi: 10.53507/akademikdusunce.1576998.

ÖZ

İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan uluslararası düzende bir kırılma dönemi olarak 2008 Küresel Finansal Krizi, sistemin kurucu aktörlerinden biri olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin Soğuk Savaş sonrası Büyük Stratejilerini anlamak için önemli bir dönüm noktasıdır. Bu çalışma, iç halka, perifer ve perifer ötesi olarak güvenlik analiz çerçevesi sunan tehdit halkaları kapsamında Amerika Birleşik Devletleri'nin Küresel Finansal Kriz sonrası tehdit algıları, çıkarları, hedef ve politikalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda son dört dönem Amerikan yönetimlerinin Ulusal Güvenlik Strateji belgeleri karşılaştırmalı analize tabi tutulmuştur. Çalışma nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada durum analizi deseni kullanılmıştır. Veriler nitel içerik analizi ile analiz edilmiştir. Kod sistemi araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Temelde, ABD karar alıcılarının perifer ötesi alandan tehditlere odaklanırken uluslararası sistemsel krizler ve ulusal düzeyde parti geleneklerinin büyük stratejideki değişimleri belirlediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulguları, aktörlerin sistemdeki ulusal güç boyutlarıyla algıladıkları tehditler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Sistemin başat aktörlerinden biri olarak ABD, ulusal güvenliğini perifer ötesi alandan başlatırken halkalara bütüncül bir biçimde yaklaşmakta, böylece iç halka ve perifer ötesi güvenliğini karşılıklı kurulum ilişkisi içerisinde birbirine bağlamaktadır. Bu kapsamda, ABD için tehdit halkalarının sınırları geçişkenlik göstermektedir. **Anahtar Kelimeler:** ABD Büyük Stratejisi, Tehdit Halkaları, Ulusal Güvenlik Stratejileri, Küresel Finansal Kriz

ABSTRACT

The Global Financial Crisis of 2008, one of the crash periods of the international order established after World War II, is a significant milestone in understanding the post-Cold War Grand Strategies of the United States as one of the founding actors of the system. This research aims to investigate threat perceptions, interests, objectives, and policies of the US after the Global Financial Crisis in the context of threat circles which provide a security analysis framework as the domestic circle, the periphery circle, and beyond the periphery circle. Within this framework, the National Security Strategy documents of the last four presidents were analyzed through comparative analysis using qualitative coding. The research is conducted using a qualitative method. Research design is context analysis. Data is analyzed by qualitative content analysis. The researcher created the code system. Fundamentally, the US decision-makers focus on threats from beyond the periphery. Crises in the international system and party traditions at the national level determine transformations of the Grand Strategy. The results show the relationship between the national power of actors in the system and their threat perceptions. The US as a leading actor is posed by threats from beyond the periphery while approaching circles in an integrated way thus binding the security of the domestic circle and beyond the periphery mutually. Therefore, boundaries of threat circles are transitional for the USA.

Keywords: US Grand Strategy, Threat Circles, National Security Strategies, Global Financial Crisis

¹ Doktor Adayı, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, seyma.tok.2018@ogr.iu.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7779-314X.

Giriş

Uluslararası sistemde devlet davranışlarını anlamlandırmak, devletlerin tehditleri kategorileştirme şekilleri ve ulusal güvenlik anlayışlarını analiz etmekle mümkün olabilmektedir. Eldekini muhafaza etmeyi amaçlayan ulusal güvenlik stratejisinin oluşturulması, anavatana tehdit oluşturan unsurların ve devletin temel çıkarlarının tanımlanmasıyla başlamaktadır. Anavatani tehditlerden korumak ve uluslararası sistemde devletin çıkarlarını olabilecek maksimum seviyede sağlamak için devletler uzun ve kısa vadeli hedefler belirlemektedirler. Bu hedeflere ulaşmak için kullanılan askeri, politik ve ekonomik araçlar ise ulusal gücü oluşturmaktadır. Bu kapsamda, ulusal güvenlik stratejileri, tehdit, çıkar, amaç ve araçların toplamıdır. Nitekim, uluslararası sözlük tanımlamasıyla tehdit, korku ve tehlikelerden uzak olma hali olarak ele aldığımız güvenlik kavramının tanımlanmasında güvenlik çalışmaları literatürünün görüş birliğine vardığı konu tehditler üzerinedir (Collins, 2017: 1). Bu nedenle, tehditleri belirlemek güvenlik stratejisini belirlemenin temelini oluşturmaktadır.

Singer'in tanımıyla tehdit, niyet ve kapasitenin çarpımıdır (Singer, 1958: 94). Uluslararası sistemde bir aktöre karşı tehditler, eldekini yitirme riski, başka bir aktörün veya aktörlerin elinde ya da etkisinde olanı ele geçirememeye veya üçüncü bir güce kaptırma riski ve hiçbir aktörün tek başına neden olmadığı bir aktörden bağımsız küresel riskler ile ortaya çıkabilir (Dedeoğlu, 2018: 88). Bir diğer deyişle, güvenliğin sağlanabilmesi için eldeki değerlere yönelik bir tehdit olmaması, eğer böyle bir tehdit varsa, tehdiye yönelik rasyonel maliyet analizinin devletin kapasitesine göre iyi yapılması ve tehlike ve tehdidin minimum düzeyde tutulması ile mümkündür. Bu kapsamda, Dedeoğlu, uluslararası sistemdeki aktörlerin, tehditlere karşı üç halkadan oluşan bir güvenlik sistemi kurduklarını öne sürmektedir (Dedeoğlu, 2018: 89; Cesim, 2019: 46; Çelenk Jahangiri, 2019: 615). Buna göre, en iç halka devletin, iç aktörlerden gelebilecek tehditlere odaklandığı kendi iç güvenlik sistemidir. İkinci halka, sınır komşuları ve yakın coğrafyadan gelebilecek tehditlere odaklanan perifer/yakın çevre halkasıdır. Üçüncü halka ise, küresel tehditlerin bölgesi olan perifer ötesidir (Dedeoğlu, 2018: 89).

Dedeoğlu'nun öne sürdüğü üç tehdit halkasından oluşan güvenlik analiz çerçevesinin, Posen'in ulusal güvenliğin dar bir tanımını yaparken başvurduğu egemenlik, emniyet, topraksal bütünlük ve sistemde güç pozisyonu (Posen, 2014: 3) değişkenleriyle anlaşılacağı düşünülmektedir. Nitekim, iç aktörlerden gelebilecek tehditlere odaklanan birinci halka olarak iç güvenlik sistemi, egemenlik ve emniyetin sağlandığı alandır. Komşu devletlerden

gelebilecek tehditlere odaklanan ikinci halka olarak perifer/yakın çevre, toprak bütünlüğünün korunduğu alandır. Küresel düzeyden tehditlere odaklanan üçüncü halka olarak perifer ötesi sistemdeki güç pozisyonun ölçüldüğü alandır.

Siyasal, askeri ve ekonomik anlamda küresel rekabetin arttığı bir uluslararası sistemde, karar alıcıların tehditleri ele alma düzeylerinin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) güvenlik strateji belgelerini ne şekilde etkilediği bu çalışmanın araştırma problemini oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı, tehdit halkaları çerçevesine bağlı kalarak uluslararası sistemin kurucu gücü pozisyonunda bulunan ABD'nin Büyük Stratejileri kapsamında güvenlik analizini yapmaktır. İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan uluslararası düzende bir kırılma dönemi olarak 2008 Küresel Finansal Krizi sonrası süreç ele alınmaktadır. 1970'lerden itibaren başlayan ekonomik durgunluğun (Gilpin, 2020: 416-417) görünür olduğu 2008 Finansal Krizi, Soğuk Savaş sonrası ortaklaşa güvenlik (*collective security*) ve üstünlük (*primacy*) stratejilerinin bir karışımı olan Liberal Hegemonya Stratejisini takip eden Amerikan hükümetlerinin (Posen, 2014: 7-9), üstünlük stratejisi yerine, öncelikler belirleyerek karar almaya dayanan güvenlik stratejilerini takip etmelerine neden olmuştur. Bu argümanı savunmak amacıyla araştırma, 2008 Küresel Finansal Krizi sonrasında yayınlanan ABD Ulusal Güvenlik Strateji (*National Security Strategies/NSS*) belgelerinin karşılaştırmalı içerik analizini tehdit halkaları teorik çerçevesini kullanarak yapmaktadır. Böylece, iç halka, perifer ve perifer ötesi tehdit kategorilerinin strateji belgelerine yansımaları sunulmaktadır.

Makalenin araştırma deseni durum analizi olarak kurgulanmıştır. Nitel veri analizinin yapılması ve görselleştirilmesinde, nitel araştırma için uygun MAXQDA 24.7 yazılımı kullanılmıştır. Çalışma 2008 Küresel Finansal Kriz sonrası dönemle sınırlandırılmıştır. Bu zaman seçimi, çalışmayı küresel ekonomik durgunluk sonrası on altı yıl boyunca ABD iki partili siyasi sistemi kapsamında tehdit algıları ve buna bağlı gelişen ulusal güvenlik politikalarını şekillendirme gücünün ölçülmesiyle kısıtlamaktadır. Çalışmanın örnekleme, Barack H. Obama'nın iki dönem ve Joe R. Biden'in bir dönem başkanlığıyla üç dönem Demokrat Parti yönetimi ve Donald J. Trump başkanlığıyla bir dönem Cumhuriyetçi Parti yönetimini kapsamaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın temel verilerini, Barack H. Obama, Donald J. Trump ve Joe R. Biden hükümetlerinde 2010, 2015, 2017 ve 2022 yıllarında yayınlanan ABD Ulusal Güvenlik Strateji belgeleri oluşturmaktadır (Araştırmanın örnekleme için bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmanın Örneklem ve Veri Kaynakları

	Yönetim	Dönem	Parti	Kaynak
1	Barack H. Obama	2009-2013	Demokrat Parti	National Security Strategy of The United States, 2010
2	Barack H. Obama	2013-2017	Demokrat Parti	National Security Strategy of The United States, 2015
3	Donald J. Trump	2017-2022	Cumhuriyetçi Parti	National Security Strategy of The United States, 2017
4	Joe R. Biden	2022-2025	Demokrat Parti	National Security Strategy of The United States, 2022

Belgeler, nitel kodlamayla içerik analizine tabi tutularak sunulan teorik çerçeve içerisinde ele alınmıştır. Kod sistemi araştırmacı tarafından tümevarım yaklaşımıyla oluşturulmuştur. Araştırmacı, ham verilerden başlayarak teorik kodlar oluşturmuştur. Birinci döngü kodlamada, resmî belgeler betimsel kodlamayla satır satır kodlanmıştır (Saldana, 2009:70). İkinci döngü kodlamada, betimsel kodlar kategori ve temalar altında toplanarak (Dereli, 2023: 58) araştırmanın teorik çerçevesine uygun bir desen oluşturulmuştur. Nitel araştırmalarda ikinci döngü modellerinden biri olarak teorik kodlama, kategorilerin ve alt kategorilerin merkezi kategoriyle sistematik bir şekilde ilişkilendirildiği aşamayı ifade etmektedir. Merkezi kategori, araştırılan fenomen için en açıklayıcı öneme sahip olan ve diğer tüm kategorileri bir araya getiren ana temadır (Saldana, 2009: 163). Bu çalışmada, ham verilerden yola çıkılarak iç halka, perifer ve perifer ötesi teorik kodlarına ulaşılmıştır. Çalışma boyunca, mor renk kodlarla iç halka, yeşil renk kodlarla perifer ve kırmızı renk kodlarla perifer ötesi alan takip edilmektedir. Tek vaka modeli haritalamalarıyla, kategori ve alt kategorilerin oluşturulmasında vurgulanan ham veriler frekans sayıları ve resmî belgelerden birer ham veri örnekleriyle görselleştirilmektedir.

Araştırmanın kod sistemi oluşturulurken, nitel araştırma analizinde, Creswell'in sunduğu doğrulama stratejilerinden zengin, yoğun betimleme (Cresswell, 2013: 252) ve akran incelemesi (Cresswell, 2013: 251) stratejileri takip edilmiştir. Zengin ve yoğun betimleme stratejisi için, kodlar oluşturulurken, birleştirilirken ve kategori/temalar altında toplanırken, belirleyici olan faktörler kodlara ve resmî belgelere not (*memo*) aracı kullanılarak yerleştirilmiştir. Bu notlar takip edilerek, ham verilerin kod ve alt kodlar altına tutarlılık içerisinde yerleştirilmesi sağlanmıştır. Araştırma sonuçlarının metinleştirilmesinde notlar betimlemeler aracılığıyla araştırma makalesinin içerisine yerleştirilmiştir. Akran inceleme stratejisi için, sonuçlar iki farklı araştırmacıyla paylaşılarak kontrol edilmiştir.

Küresel bir güç olarak ABD, güvenlik tanımını olabildiğince geniş tutmaktadır. Uluslararası sistemde başat güç konumunu koruma amacındaki ABD'nin tehdit algılamaları iç halka ve perifer ötesinin birbirine bağlandığı karmaşık ve bütüncül bir desen çizmektedir. ABD, özellikle ekonomik ve askeri olarak en güçlü devlet olmaya devam ettiği 21.yy'da güvenlik sistemlerini perifer ötesinden başlatarak düzenlemektedir. Böylece ulusal güvenliğini sağlamak için stratejisini perifer ötesinden başlatarak en iç halkaya kadar sağlamlaştırmaktadır. Kuruluş yıllarında kıtasal olarak Batı'ya doğru genişlemeyle en iç ve yakın çevre halkalarının güvenliğini bir asırdan fazla sürede sağladıktan sonra 20.yy'a dünya siyasetinin başat aktörlerinden biri olarak giren ABD, perifer ötesi güvenliğini öncelemeye başlamıştır. Analiz 2008 Küresel Finansal Krizinin merkez ülkesi olarak ABD'nin ulusal güvenlik stratejilerinde sistemsel değişim ve içeride yenilenme vurgularına rağmen güvenliğin sağlanmasında halen perifer ötesinden gelebilecek tehditlerin öncelendiğini göstermektedir (bkz. Tablo 2).

Tablo 2. ABD Hükümetlerinin Ulusal Güvenlik Stratejilerinin Tehdit Halkalarına Göre Karşılaştırması

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022	TOPLAM
> İç Halka	88	89	176	101	454
> Perifer	11	15	24	22	72
> Perifer Ötesi	302	296	201	278	1077
Σ TOPLAM	401	400	401	401	1603

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

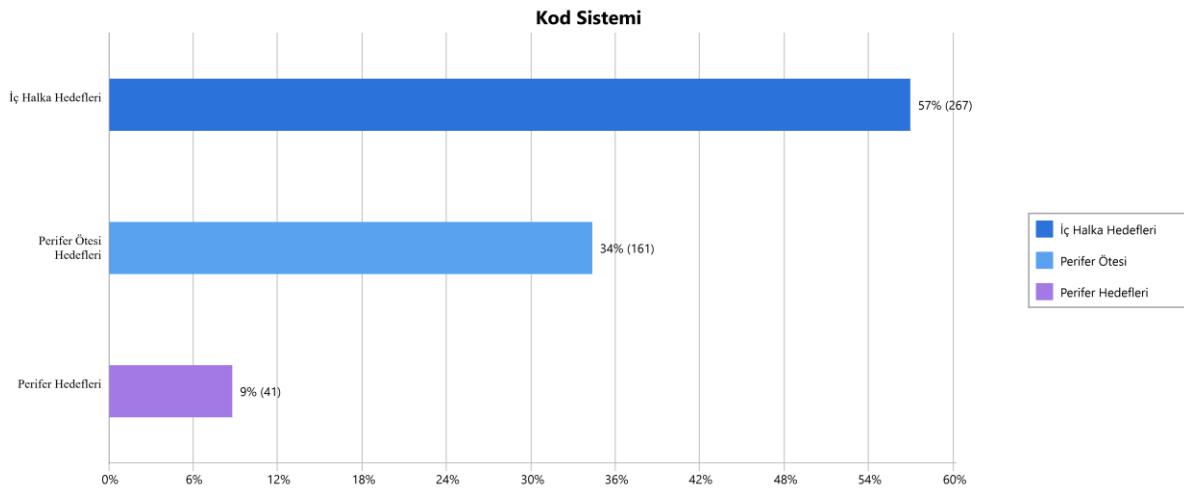
1. Amerikan Büyük Stratejisi'nin İç Halka Kapsamında Değerlendirilmesi

Birinci halka, ulusal birlik ve beraberliğin sağlanmasıyla en öncelikli sağlamlaştırılması gereken halkadır. Devletin iç ve merkezi güvenliğini sağlamasına dayanır. Gevşek federatif yapıda yönetilen ABD siyasal sistemi, kendi kendini devam ettirebilecek bir yapıdır. Federatif yapının dağılması riskinde, her federe devlet kendi anayasasına sahip olduğu için ayakta kalabilecek durumdadır. Bu yapı içerisinde küresel bir güç haline gelen ABD, ulusal güvenliğine yönelik tehditleri yaygın olarak perifer ötesinden almaktadır fakat ulusal gücünü sağlamlaştırmak için hedeflerini öncelikli olarak iç halkadan belirlemektedir. Tablo 3 dört dönem boyunca yayınlanan ABD ulusal güvenlik strateji belgelerinde belirlenen hedefleri halkalar düzeyine göre göstermektedir. Alınan hedefler, ABD yönetimlerinde en çok iç halkayı ilgilendiren konularda hedef belirlendiğini göstermektedir.

Sistemdeki aktörler uluslararası siyasetteki davranış ve stratejilerini belirlerken ulusal çıkarlarını sağlamaya ve korumaya yönelik kararlar almaktadır. Bu kapsamda, temelde her dönem, ABD strateji belgelerinin temel amacı; kalıcı, sürekli, hayati çıkarlara ve Amerikan

halkının çıkar ve güvenliğinin öncelikli olarak sağlanmasına yapılan vurgularla ortaya konmaktadır. İç halkanın bir diğer temel unsuru olarak ulusal gücün siyasi, ekonomik ve askeri tüm boyutlarına, tüm başkanlar tarafından vurgu yapıldığı görülmektedir. Amerikan hükümetleri tarafından, güç unsurları, birbirlerini tamamlayıcı yönleriyle bütüncül bir şekilde değerlendirilmektedir. Çalışma boyunca karşılaştırmalı bir perspektifle, çıkarları sağlamada kullanılan araçlar ve eylemlerin ulusal ya da uluslararası seviyeden seçilmesi ve ulusal gücün öne çıkarılan boyutları, başkanların parti gelenekleri ve/veya uluslararası sistemdeki trendler tarafından belirlendiği ortaya konulacaktır.

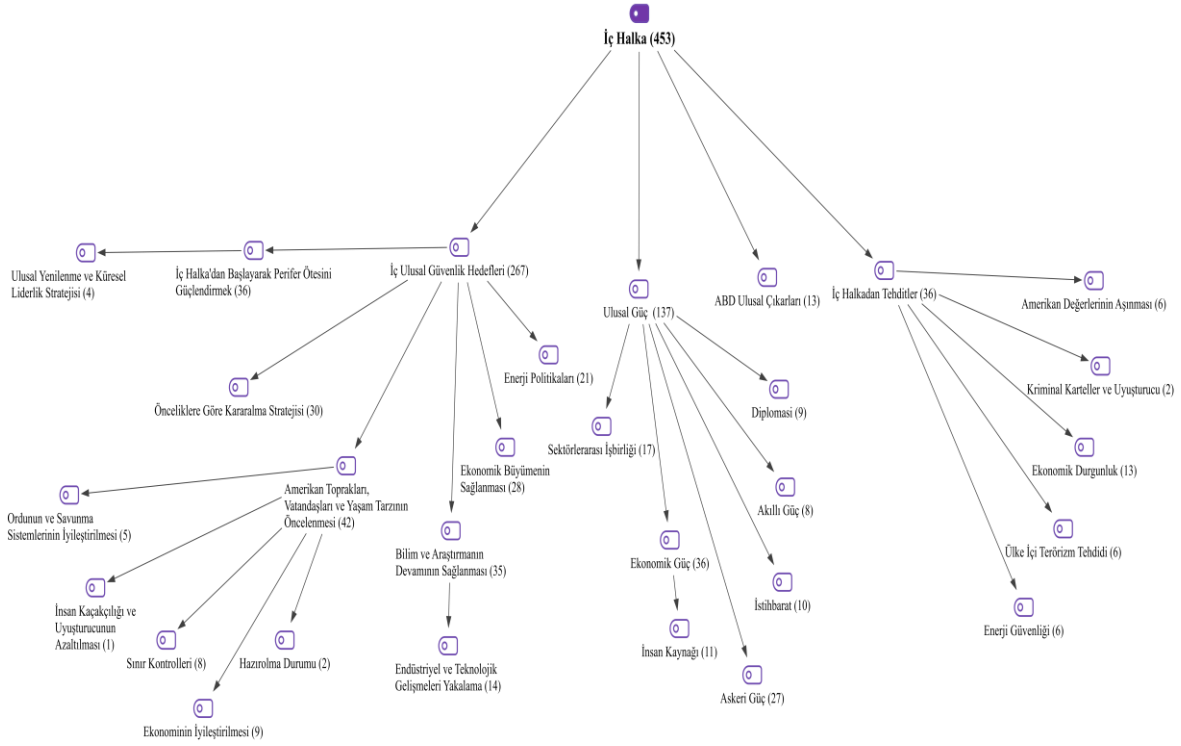
Tablo 3. Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Tehdit Halkalarına Yönelik Belirlenen Hedeflerin Dağılımı

Kaynak: Kod İstatistikleri

Küresel Finansal Kriz'den sonra yayınlanan ABD Ulusal Güvenlik Strateji belgeleri, tehdit halkaları teorik çerçevesinde nitel kodlama yöntemiyle içerik analizine tabi tutulduğunda iç halkayı oluşturan unsurlar, sınırlar içerisinden gelebilecek tehditler, ABD ulusal çıkarları, ulusal güç ve iç ulusal güvenlik hedefleri olarak belirlenmiştir. Son dört güvenlik strateji belgesinde, iç halkadan algılanan tehditler ekonomik durgunluk, Amerikan değerlerinin aşınması, enerji güvenliği, ülke içi terörizm tehdidi, kriminal karteller ve yasadışı uyuşturucunun yaygınlaşması olarak ortaya çıkmaktadır. Tablo 4, iç halkayı oluşturan kod ve alt kodları frekanslarıyla birlikte göstermektedir. Buna göre, Küresel Finansal Kriz sonrası dönemde ekonomik durgunluk ABD'nin iç halkadan aldığı öncelikli tehdidi oluşturmaktadır. İlerleyen kısımda ayrıntılı şekilde gösterileceği gibi, özellikle, Obama'nın birinci dönemi ve Trump döneminde, ekonomik durgunluk iç halkadan gelen en önemli tehdidi oluşturmaktadır. Bu kapsamda, her iki hükümetin de iç halkayı güçlendirme hedeflerinde ekonominin büyümesi ve Amerikan halkı için iş imkanlarında genişleme sağlanması ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4. İç Halka Kod-Alt Kod Teori Modeli

Kaynak: Kod-Alt Kod Teori Modeli

Donald Trump dönemi iç halkanın hem tehditler hem de hedefler bakımından en çok öncelendiği dönemi oluşturmaktadır. Ulusal güvenlik stratejisinin temeline Amerikan toprakları, vatandaşları ve yaşam tarzının öncelenmesini yerleştiren Trump, “ulus olarak egemen haklarımızı ve vatandaşlarımızın çıkarlarını öncelemekteyiz” (Trump, 2017: 1) derken dünya çapında yeniden liderlik etmenin yolunun iç halkayı yeniden öncelemek olduğunu savunmuştur. Nitekim, iç halkadan gelebilecek tehditler en çok bu dönemde vurgulanmıştır (bkz. Tablo 5). Bu dönemde, iç halka, göçmen yasaının iyileştirilmesi hedefiyle ülke içinde suç oranının ve terör eylemi faaliyetlerinin artması tehditleri arasında bağlantı kurularak ele alınmıştır. Göç-suç bağlantı retoriği, Trump döneminin ABD içerisinde göçün güvenlikleştirilmesiyle sembolleşmesine neden olmuştur. Trump, sınır güvenliğinin sağlanarak iç halkayı tehdit riski olan aktörleri henüz içeri girmeden eleme gerekliliğini “sınırlarda ve Amerikan toprakları içerisinde kimyasal, nükleer, radyolojik ve biyolojik aktörlerin olmasının engellenmesi” (Trump, 2017: 8) hedefiyle ifade etmektedir.

Tablo 5. ABD Başkanlarının İç Halka Konularını Öne Çıkarma Sıklığı

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022
İç Halka	88	89	175	101

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022	TOPLAM
İç Halka					0
ABD Ulusal Çıkarları	2	3	3	5	13
İç Halkadan Tehditler	7	2	21	6	36
Ulusal Güç	23	33	45	36	137
İç Ulusal Güvenlik Hedefleri	56	51	106	54	267
TOPLAM	88	89	175	101	453

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

Demokrat yönetimler iç halkayı perifer ötesindeki eylemlerle ilişkisi bağlamında ele almaktadırlar. Buna göre, iç halka ve perifer ötesi arasında birbirlerini etkileyen karşılıklı kurulum ilişkisi vardır. Açık bir ifadeyle, Demokrat yönetimler iç halkanın güçlendirilmesiyle perifer ötesinde güçlü olunabileceğini ve iç halkanın güçlenebilmesi için de perifer ötesinde aksiyon almak gerektiğini vurgulamaktadırlar. Barack Obama'nın 2009'da Beyaz Sarayı yönetmeye başlaması, 11 Eylül sonrası takip edilen yeni muhafazakâr politikalarda bir dönüşüme işaret eden 2008 Ekonomik Krizi'nin etkilerine verilen ilk tepkileri göstermektedir. Obama'nın politika söyleminde, iç ve perifer ötesi halkalarının birbirleriyle bağlantılı olarak ele alınmasının gerekliliği savunulmaktadır. Bu nedenle, bu dönem iç halkayı ilgilendiren konular da perifer ötesiyle bağlantı içerisinde ele alınmaktadır. Nitekim, 2010 yılında yayınlanan Obama ulusal güvenlik stratejisi Amerikan liderliğinin yenilenmesiyle temellenmektedir. Bu yenilenme stratejisi, ulusal yenilenmeyle birlikte küresel liderlik stratejisine dayanmaktadır. Ulusal yenilenmeyle küresel liderlik etme, iç halkadan başlayarak perifer ötesini güçlendirme düşüncesini gösteren bir politikadır. Obama iç halka ve periferin geçişkenliğini, "sınırlarımız içerisinde olanlar, sınır ötesinde güç ve etkimizi belirleyeceği için yaklaşımımız Amerikan liderliği için daha güçlü bir temel inşa etme taahhüdüne dayanmaktadır" (Obama, 2010: 2) ifadeleriyle açıklamaktadır.

Benzer biçimde 2010 strateji belgesi, anavatanın savunulması (*homeland security*) ve ulusal güvenlik (*national security*) arasındaki klasik anlamdaki ayrımları aştıklarını vurgulamaktadır. Buna göre, ulusal güvenlik, vatandaşların, Amerikan sınırları içindeki toplulukların ve ekonominin gücüne ve dayanıklılığına dayanmaktadır. Bu anlamda, Amerika halkına yönelik terör saldırılarını önleme kararlılığı, yurtdışında atılan adımlarla yurtiçinde alınan önlemleri tam olarak koordine etmeyi içerir. Aynı zamanda, mal ve insan akışını açık tutarken daha güvenli ve dayanıklı bir ulus inşa etme taahhüdünü de içermelidir. Obama,

ABD'nin ulusal güvenlik stratejisini tanımlarken, karşılaşılan tehdit ve tehlikelere karşı koyma kapasitesini geliştirme ve altyapının Amerikan halkını koruyacak şekilde yeniden inşa edilmesi sürecinin diğer ülkelerle iş birliği içinde olabileceğini savunmaktadır (Obama, 2010: 10). Nitekim, iç halkın güçlü olabilmesi için perifer ötesinde aksiyon almak fikri Obama'nın ilk döneminin güçlü vurgularından bir tanesini oluşturmaktadır (bkz. Tablo 6). Obama'nın ulusal güvenlik stratejisine bu yaklaşımı, bu dönemde perifer ötesinin öne çıkmasının sebebidir. Hem iç halka tehditleri hem de perifer ötesi tehditlere karşı Obama ağırlıklı olarak uluslararası iş birliğini, Amerikan liderliğini ve bölgesel aktörlerin desteklenerek arkadan yönetilmesini öne çıkararak ABD politikalarını perifer ötesinde tutmuştur.

En temelde, demokratik değerlerin yayılması, mümkün olduğunca fazla ülkenin uluslararası kurumlara entegre edilmesi ve market ekonomisine dayanan liberal Amerikan dış politikasında, Soğuk Savaş sonrası üstünlük grand stratejisi öne çıkmaktadır. Özellikle, 11 Eylül Savunma Bakanlığı ve Ticaret Merkezine Saldırıların ardından yeni muhafazakâr yönetimin geliştirmeye çalıştığı Liberal Hegemonya stratejisi, belirgin olarak haydut devletleri ve ulus-aşan terörü sınırlama hedefinin yanında Amerikan üstünlüğünün devamı ve demokrasinin desteklenmesi uzun vadeli hedeflerini bulundurmaktadır. Bu dönemde, rejim değişikliği, ulus inşası ve kontrgerilla harekâtı, zorlayıcı diplomasi yanında görece olarak yeni bir stratejik araç olarak uyguladıkları yöntem tek taraflı ön alıcı ve engelleyici askeri müdahale olmuştur (Freeman vd., 2013). Küresel Finansal Krizin 2008'de dünya piyasalarını çalkantıya uğratarak ekonomik durgunluğa neden olması Soğuk Savaş sonrası ABD Büyük Stratejisinin ne olması gerektiği ve ne olduğu konusunda tartışmalara neden olmuştur. Bölgesel krizler ve küresel rekabetin arttığı bu dönemde seçici angajman, kısıtlama, kıydan dengeleme gibi önceliklerin belirlenerek uluslararası sistemde güç pozisyonunun muhafaza edilebileceği stratejilerin takip edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır (Posen, 2014; Mearsheimer and Walt, 2016). Böylece, Amerikan karar alıcıları için, doğrudan askeri müdahale yerine ekonomik ve diplomatik araçlarla takip edilebilecek büyük stratejiler önerilmektedir.

Nitekim araştırmanın sonuçları, Obama'nın Amerikan liderliğini yenilemek üzerine stratejisini kurduğu (2010; 2015) iki dönem süren başkanlığı sonrasında yayımlanan Trump'ın Cumhuriyetçi yönetiminde (2017) ve Biden'ın Demokrat yönetimindeki (2022) belgelerde küresel rekabete vurgunun arttığını göstermektedir. Küresel rekabetin artmasıyla bağlantılı olarak, Amerikan liderleri önceliklere göre karar alarak ABD ulusal gücü ve hedeflerinde kısıtlamaya gittikleri görülmektedir. Nitekim, son dört dönemde, Amerikan askerlerinin deniz aşırı bölgelerde uzun süren savaşlardan çekilerek Çin Halk Cumhuriyeti'yle (ÇHC) rekabete

odaklanması üzerine durulmaktadır. Perifer ötesinde küresel rekabet tehdidine yapılan vurgu arttıkça, Joe Biden döneminde, iç halka ulusal güvenlik hedeflerinde önceliklere göre karar alma vurgusunda artış olduğu görülmektedir (Tablo 6).

İç halka ulusal güvenlik hedeflerine toplu bir bakış atılırsa, Obama döneminde iç halkadan başlayarak perifer ötesinde ABD liderliğini arttırmak hedefi öne çıkmaktadır. Bu kapsamda, Obama'nın iç halkada ulusal yenilenmeyi sağlamak için vurguladığı hedefler nesillerin dönüşen dünyaya uygun yetiştirilmesi için eğitim, her Amerikan vatandaşının sağlık sistemine ulaşabilmesi, teknolojideki hızlı dönüşümü yakalamaya yönelik bilim ve araştırmanın devamının sağlanması, temiz ve yenilenebilir enerjinin üretilmesi ve ekonomik durgunluğu aşmak amacıyla iş imkanlarının genişletilerek ekonomik büyümenin sağlanması olarak öne çıkmaktadır. Amerika toprakları, vatandaşları ve yaşam tarzının önceleyen Trump yönetimi, sınır kontrolü, göçmen yasasının iyileştirilmesi, ordu ve savunma sistemlerinin iyileştirilmesi, tehditlere karşı hazır olma halinin güçlendirilmesi, insan kaçakçılığı ve uyuşturucu trafiğinin azaltılması, ekonominin iyileştirilmesi, altyapının korunması ve iyileştirilmesi ve bilim ve araştırmanın devamlılığının sağlanması hedeflerini öne çıkartmıştır. Öncelikleri belirleyerek karar alma üzerine kurulu olan Biden ulusal güvenlik stratejisinde, iç halkadan başlayarak perifer ötesinde güçlenmek ve Amerikan değerlerinin korunması hedefleri vurgulanmaktadır (bkz. Tablo 6).

Tablo 6. ABD Başkanlarının İç Ulusal Güvenlik Hedeflerinin Karşılaştırılması

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022	TOPLAM
İç Halka					0
İç Ulusal Güvenlik Hedefleri	2	1	1	2	6
Altyapının Korunması ve İyileştirilmesi	1		9	2	12
Önceliklere Göre Kararalma Stratejisi	4	8	2	16	30
Amerikan Toprakları, Vatandaşları ve Yaşam Tarzının Öncelenmesi			42		42
Kamu Bütçesinin Yönetimi	1		1		2
Göçmen Yasasının İyileştirilmesi	1	1	6	1	9
Amerikan Değerlerine dayanan Yaşam Tarzı	2	2	8	6	18
İç Halka'dan Başlayarak Perifer Ötesini Güçlendirmek	13	8	5	10	36
Bilim ve Araştırmanın Devamının Sağlanması	6	8	13	8	35
Eğitim	6	5	2	1	14
Enerji Politikaları	7	6	6	2	21
Ekonomik Büyümenin Sağlanması	6	9	8	5	28
Halk Sağlığının Korunması	7	3	3	1	14
TOPLAM	56	51	106	54	267

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

ABD Güvenlik Strateji belgelerinde iç halkadan gelebilecek tehditlere çok az sayıda vurgu yapılmıştır. İç halka tehditleri en görünür halini Trump döneminde almıştır. 2008 Finansal Krizi'nin ortaya çıkardığı ve iç halka tehditlerinden en çok vurguyu alan ekonomik sorunların iç halka için tehdit olarak algılanması, Obama'nın birinci dönemi ve Trump döneminde meydana gelmiştir. Amerika'nın kendi topraklarına dönmesi gerekliliğini savunan

ve göçü güvenlikleştiren politika söylemleri takip eden Trump döneminde, Amerikan değerlerinin aşınması tehlikesi bir diğer önemli iç tehdit olarak algılanmıştır. Trump taraftarlarının demokratik seçimleri kabul etmeyerek, ABD Kongresi'ni basmaları üzerine, Biden ulusal güvenlik stratejisinde, ülke içi terörizm tehdidinde artış olduğu gözlemlenmektedir (bkz. Tablo 7).

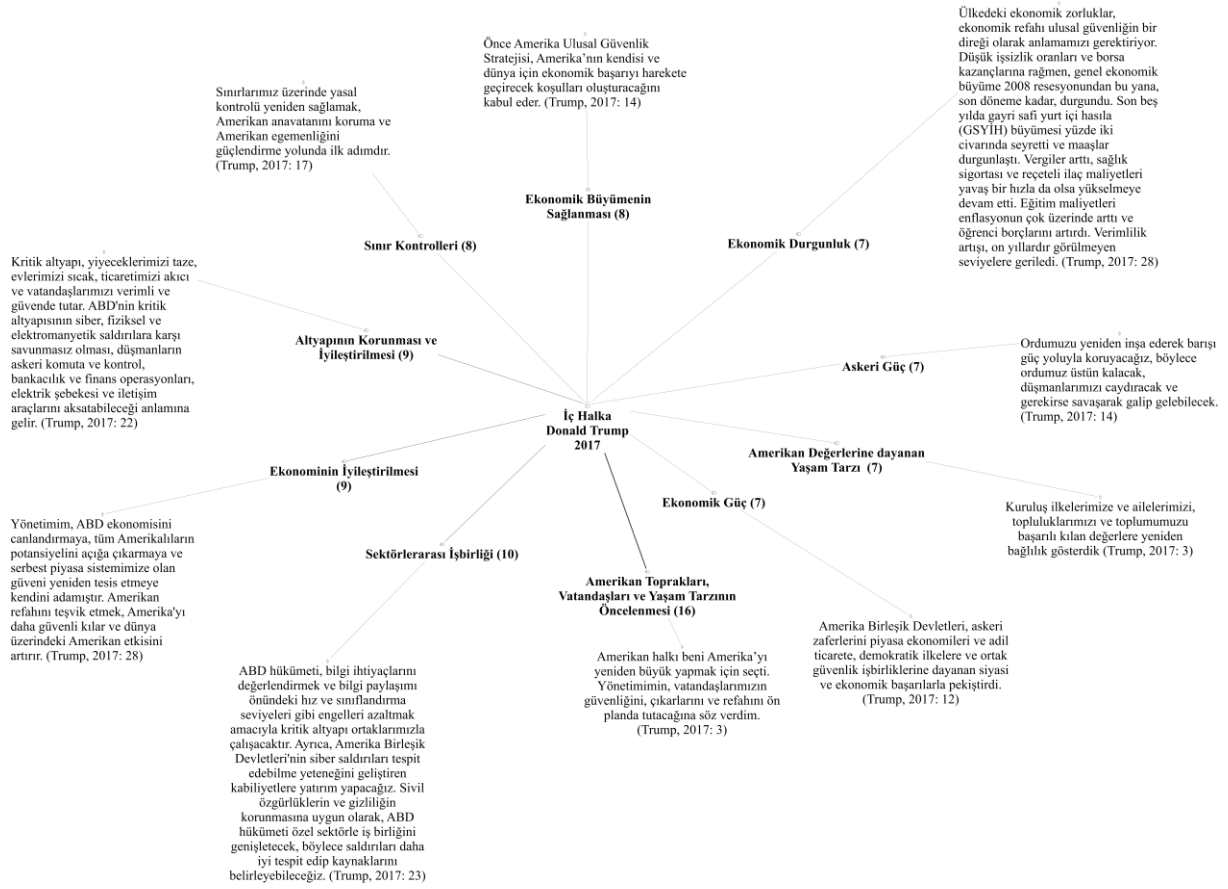
Tablo 7. ABD Başkanları İç Halkadan Tehditleri Öne Çıkarma Sıklığı

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022	TOPLAM
İç Halka					0
İç Halkadan Tehditler			3		3
Ülke İçi Terörizm Tehdidi	1		1	4	6
Ekonomik Durgunluk	5	1	7		13
Enerji Güvenliği	1	1	3	1	6
Kriminal Karteller ve Uyuşturucu			2		2
Amerikan Değerlerinin Aşınması			5	1	6
Σ TOPLAM	7	2	21	6	36

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

Küresel Finansal Kriz sonrası dönem, iç halka tehdit, hedef ve ulusal güç unsurlarını en fazla öne çıkartan ABD Başkanı Trump olmuştur. Bu nedenle, son olarak bu bölüm, Trump döneminde tehdit, hedef ve ulusal güç kodları altında en çok vurgu alan alt kodları ortaya koymaktadır. Tablo 8, iç halkayı güvenlik stratejisinde önemli bir yere yerleştiren Trump Ulusal Güvenlik Strateji belgesinde ortaya sıklıkla çıkan alt kodları frekans sayıları ve kanıtlarını alıntılarla haritalamaktadır. Trump'ın Önce Amerika (*America First*) stratejisi, Amerikan topraklarının, vatandaşlarının ve yaşam tarzının önceleyerek iç halkayı temele almıştır. Bu kapsamda Trump, ekonominin iyileştirilmesi, altyapının korunması ve iyileştirilmesi ve sınır kontrollerinin artırılarak Amerikan toplumunun refah ve güvenliğini arttırmayı hedeflemektedir. Nitekim, Trump dönemi öne çıkan iç halka tehdidi ekonomik durgunluktur. Bu nedenle, ekonominin büyümesi hedefini vurgularken aynı zamanda ulusal gücün ekonomi boyutuna dikkat çekmektedir. Amerikan halkının refahını sağlama hedefini anlattığı kısma “güçlü bir ekonomi Amerikan halkını korur, yaşam tarzımızı destekler ve Amerikan gücünü sürdürür” (Trump, 2017: 17) vurgusuyla başlayarak, ekonomik gücün ulusal gücün en önemli halkalarından biri olduğunu ortaya koymaktadır. Trump döneminde ortaya çıkan ulusal gücün diğer iki unsuru ise askeri güç ve sektörler arası iş birliğidir. Trump sıklıkla, Amerikan ordusunun hala dünya çapında en güçlü ordu olduğunu vurgularken ordunun bu konumunu kaybetmemesi için uğraşılması ve ordunun yeniden inşasını teklif etmektedir (Trump, 2017).

Tablo 8. Donald Trump ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesinde Öne Çıkan İç Halka Alt Kod ve Alıntıları

Kaynak: Tek Vaka Modeli

2. Amerikan Büyük Stratejisi'nin Perifer Halkası Kapsamında Değerlendirilmesi

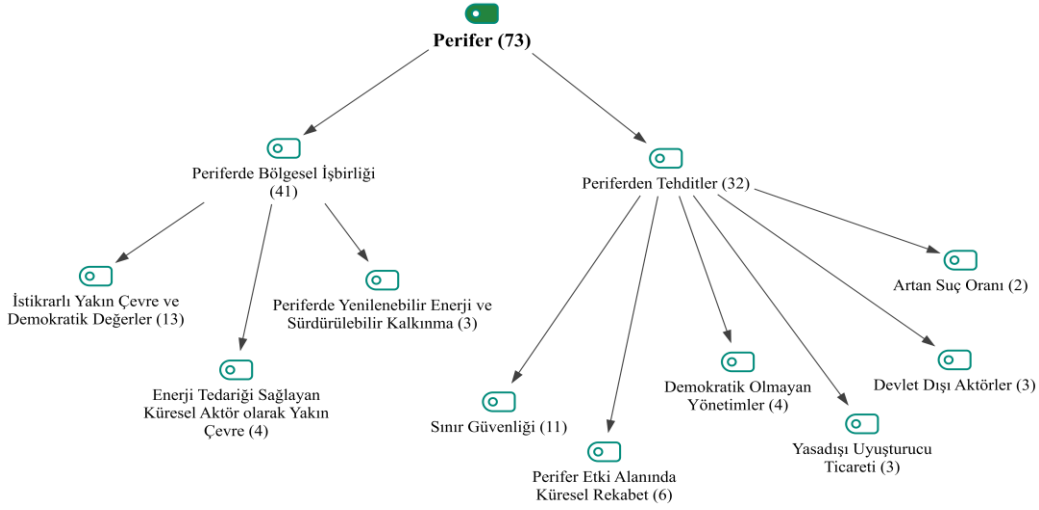
Sınır komşuları ve yakın coğrafyadan gelebilecek tehditlere odaklanan bu halka bir devletin kendi kapasitesini arttırmak için en etkin coğrafyayı ifade eder. Güvenliği sağlama konusunda, en iç halkadan sonra devletin sınır komşularından ve bölge devletlerinden gelebilecek tehditlere odaklanan perifer halkası gelmektedir. Kıta tipi bir devlet olarak ABD stratejik derinliğe sahiptir. Eğer herhangi bir aktör, bu devleti konvansiyonel yöntemler ile işgal etmek isterse, bu derinlikten dolayı başarısız olma ihtimali çok yüksektir. Jeopolitik olarak bakıldığı zaman ABD yakın çevresinden gelebilecek tehditleri kuruluş aşamasında bertaraf etmiştir. İlk yüzyılında, Batı Yarımküre'de, güvenliğini sağlayacak kadar genişlemiştir. Doğudan batıya, Atlantik ve Pasifik okyanusları arasındaki kara parçasını kontrol etmektedir. Kuzeyde göl ve kayalık araziler, güneyde ise çöller ile sınırlarını belirleyerek doğal sınırlarına ulaşmıştır (Marshall, 2018: 81).

ABD'nin arka bahçesi olarak görülen Latin Amerika devletleri, ABD'ye bağımlıdırlar ve ABD'nin enerji ihtiyacını sağlamaktadırlar. 1823 Monroe doktrini ile kıta içine dönen ABD, 19. Yüzyılda kendi güvenliğini kıtanın güvenli olmasından başlatarak, Latin Amerika ülkelerine müdahale etme tekeli ni kendi elinde toplamıştır. Böylelikle, Batı Avrupa güçlerinin kıtaya etki etmelerinin önünü kesmiştir. Bu doktrin ile başlayan dış politika geleneği, iç kapanma (*isolationism*) adı ile anılmıştır. Bir diğer deyişle, bu dönemde ABD, periferden başlayan güvenliğini öncelemiş, eski kıtanın büyük güç siyasetinden uzak dururken, Avrupa güçlerini kendi kıta içi ilişkilerinden de uzak tutarak perifer-ötesi güvenliğini de sağlamıştır. Soğuk Savaş döneminde, Latin Amerika'nın herhangi bir ülkesinde komünist bir rejimin iktidara gelmesi, ABD için periferden gelebilecek en büyük tehditti. Bu nedenle, Soğuk Savaş boyunca ABD periferde hükümetlerdeki yöneticilerin kim olması gerektiğine müdahale etmiştir. Soğuk savaş sonrası dönemde, Latin Amerika kıtası görece olarak rahat bırakılmış, serbest ticaret anlaşmaları sayesinde özellikle Brezilya ve Meksika gibi ülkeler ekonomik büyüme gerçekleştirmiştir.

Araştırma kapsamında, Küresel Finansal Kriz sonrası, ABD'nin periferi, iç halka ve perifer ötesiyle kıyaslandığı zaman, uluslararası sistemdeki tüm bölgeler kadar gündeme gelmektedir. Gerçekten de küresel güç olarak ABD, kendi sınırlarının ötesinde kalan yer küre, uzay ve siber alanları kendi periferi olarak algılayarak, politikalarını bu algı kapsamında yönetmektedir. Nitekim, belgelerde perifer ötesinin göze çarpar bir biçimde istisnasız tüm başkanlar için gündemi belirlemesinin nedeni de bu algıdır. Bu kapsamda, tehdit halkaları analiz çerçevesine göre yapılan ABD güvenlik analizi, perifer ötesinin sistemin kurucu ve lider gücü için birincil derecede önemli olduğunu ve halkalar arasındaki sınırların birbirlerine geçtiğini göstermektedir. Bu sonuç, uluslararası sistemdeki orta ve küçük güçlerden farklı davranış göstermesi beklenen büyük güçlerin, aynı zamanda iç, perifer ve perifer ötesi algılarının da farklılık barındırdığına işaret etmektedir.

ABD yönetimleri incelendiği zaman, ABD güvenlik gündeminde periferde ortaya çıkan iki ana başlık bulunmaktadır. Bunlar, iş birliği ve tehdit riski konularıdır. Belgelerden hareketle üretilen nitel kodlar ve alt kodlar frekanslarıyla Tablo 8'de haritalanarak perifer bölgesinin politika önceliklerini sunmaktadır. Buna göre, Amerika kıtasında bulunan devletlerin demokratik değerlere dayanan siyasi yapıyla istikrarlı bir yakın çevrenin sürdürülmesi hedefinin bölgesel iş birliğiyle sağlanması güvenlik belgelerinde öne çıkmaktadır. Bölgeden gelebilecek en önemli tehdit olarak yasal yollarla yapılmayan düzensiz göçle ABD toprakları içerisine girişlerin artması öne çıkmaktadır (bkz. Tablo 9).

Tablo 9. Perifer Kod-Alt Kod Teori Modeli

Kaynak: Kod-Alt Kod Teori Modeli

Karşılaştırılma yapıldığı zaman, Küresel Finansal Kriz sonrası yayınlanan Ulusal Güvenlik Strateji belgelerinde 2015 sonrası dönem periferin daha fazla vurgulandığı görülmektedir. Özellikle, iç halkada olduğu gibi, Trump dönemi perifer vurgusunun da en fazla olduğu dönemdir (bkz. Tablo 10). Yine de yönetimlerin periferi ele alırken iş birliği ve tehdit konularından hangisini öne çıkartacakları konusunda benzer davrandıkları gözlemlenmektedir. Batı Yarımküre’den gelebilecek tehditler her yönetimde değerlendirilse de periferde iş birliği vurgusu öne çıkmaktadır (bkz. Tablo 10).

Güney’de, tarihsel olarak arka bahçe konumunda olan Latin Amerika ve Kuzey’de demokratik değerler kapsamında barışçıl ilişkilerin sürdürüldüğü Kanada, ABD için konvansiyonel çatışma riskini barındırmamaktadır. İç halka ve perifer ötesiyle kıyaslanınca, ABD ulusal güvenliğinin belirlenmesinde perifer çok az rol oynamaktadır. Nitekim, küresel bir güç olarak ABD kendi sınırları dışında kalan tüm dünyayı ve bölgesel istikrarsızlıkları kendisine periferden gelebilecek tehditler kadar yakın algılamaktadır. ABD stratejik vizyonunda, deniz aşırı bölgeler olarak, Avrupa, Asya-Pasifik, Orta Doğu, Afrika, Arktik tehdit ve çıkarları, perifer bölgesi Batı Yarımküreyle birlikte ele alınmaktadır. ABD’nin geleneksel olarak izolasyon politikalarına bir dönüşü olarak yorumlanan Trump Ulusal Güvenlik Stratejisi, demokratik yönetimlerle kıyaslandığı zaman periferin en fazla vurgulandığı dönemi oluşturmaktadır. Yine Trump yönetiminin genel politika eğilimleriyle uyumlu olarak, periferden tehdit algısının, iş birliği vurgusunu geçtiği dönem de bu dönem olmuştur (bkz. Tablo 10).

Tablo 10. ABD Başkanları Perifer Konularını Öne Çıkarma Sıklığı

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022
> Perifer	11	15	25	22

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022	TOPLAM
Perifer					0
> Periferden Tehditler	3	6	14	9	32
> Periferde Bölgesel İşbirliği	8	9	11	13	41
Σ TOPLAM	11	15	25	22	73

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

ABD'nin periferden tanımladığı tehditler, otoriter yönetimlerin oluşturduğu riskler, yasadışı uyuşturucu ticareti, artan suç oranı ve devlet dışı aktörlerdir. Aktörlerin ABD sınırlarından geçerek anavatana tehdit oluşturmaları, Meksika'dan ABD'ye yapılan yasadışı göçleri ABD için kıtadan gelen öncelikli tehdit konumuna getirmiştir. Trump döneminde Meksika sınırından gelen göçmenlere karşı tepkiler öncelikli olarak dile getirilmiştir. İktidara geldiği takdirde, Meksika sınırına yapacağını söylediği duvarda bu durumun en önemli sembolü haline gelmiştir. Duvar konusundan Amerikan Kongresi'nden tam destek alamayan ve engellenen Trump, Meksika'ya karşı, eğer yasadışı göçe engel olmazsa her ay artacak olan bir ekonomik yaptırımını başlatmıştır. Uluslararası sistemde artan küresel rekabetle birlikte, perifer bölgesi de ağırlıklı olarak 2017 ve 2022 Ulusal Güvenlik Strateji belgelerinde bu kapsamda ele alınmıştır. Bu dönemde, Soğuk Savaş dönemine benzer biçimde, diğer güçlerin periferde etki kazanmaları tehdit olarak belirginleşmektedir. Genel hatlarıyla bakıldığında zaman, periferden gelen yasadışı göçler tehdit gündemini oluştururken 2015 sonrası periferde küresel etki mücadelesinin tehdit risk değerlendirmesine yansıdığı görülmektedir (bkz. Tablo 11).

Tablo 11. ABD Başkanları Periferde Tehdit ve İş birliği Karşılaştırması

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022
Perifer				
Periferden Tehditler				
Yetersiz Eğitim ve Sağlık Hizmetleri		1	1	
Artan Suç Oranı		1		1
Ekonomik Eşitsizlikler		1		
Yasadışı Uyuşturucu Ticareti		1	1	1
Sınır Güvenliği	3		5	3
Perifer Etki Alanında Küresel Rekabet			4	2
Demokratik Olmayan Yönetimler		1	2	1
Devlet Dışı Aktörler		1	1	1
Periferde Bölgesel İşbirliği				
Periferde Yenilenebilir Enerji ve Sürdürülebilir Kalkınma	7	4	6	4
Enerji Tedarigi Sağlayan Küresel Aktör olarak Yakın Çevre	1			2
İstikrarlı Yakın Çevre ve Demokratik Değerler		2	3	2
		3	5	5

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

Toparlamak gerekirse, bölümün en başında belirtildiği gibi, 18 ve 19. yüzyıllarda periferden gelebilecek tehditlere odaklanarak bunları en aza indiren Amerikan güvenlik

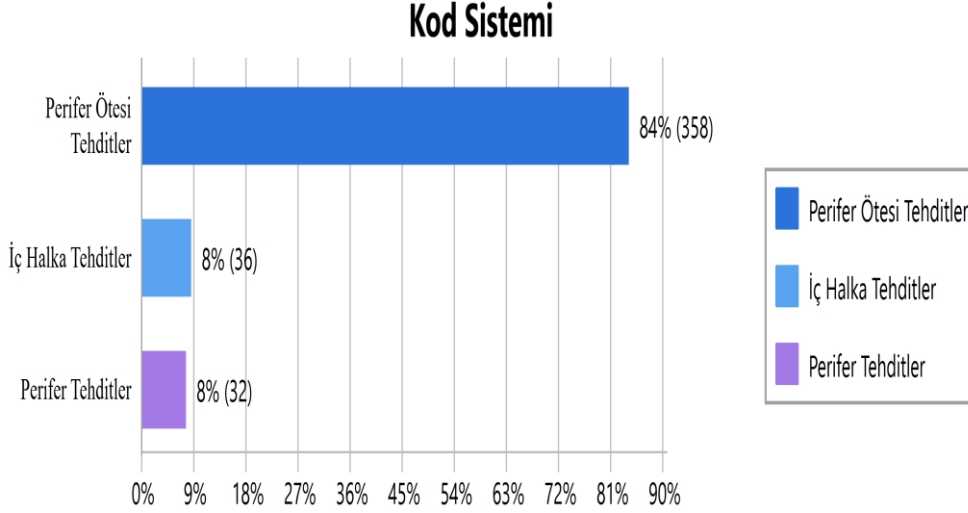
politikaları sayesinde perifer, Amerikan karar alıcılarının zihninde, Amerikan değerleriyle uyumlu ve ABD'nin yönetimlerine müdahil olabileceği bir alanı oluşturmaktadır. Temel hedef olarak buradaki devletlerle iş birliği halinde olarak istikrarlı bir yakın çevrenin varlığını korumak istenmektedirler (bkz. Tablo 11). Aynı zamanda, İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren dünya siyasetinde lider rolü sürdüren ABD politika gündemi için, Avrupa, Asya-Pasifik, Orta Doğu, Afrika bölgeleri de Batı Yarımküre gibi ABD'nin tehdit algıladığı ya da müdahil olabildiği alanları oluşturabilmektedir. Bu nedenle, ABD yakın çevresi fiziki olarak Batı Yarımküre olsa da ABD sınırlarının ötesi, karar alıcılar tarafından ABD'nin periferiyle aynı seviyede ele alınmaktadır. Yine de araştırma sonuçları tehdit halkaları analiz çerçevesine bağlı kalarak, okyanus ötesindeki bölgesel istikrarsızlıklar ve tehditleri perifer ötesinde ele almaktadır.

3. Amerikan Büyük Stratejisi'nin Perifer Ötesi Alanda Değerlendirilmesi

Bir aktörün uluslararası siyasette güvenlik sistemini oluşturan en son ve üçüncü halka ise perifer ötesidir. Bölgesel savaş, çatışma, küresel savaş, küresel ekonomik ve çevresel sorunlar bu halkanın ilgi alanıdır. Üçüncü halkanın güvenliğinin sağlanması, ulusal devletin uluslararası sistemdeki güç pozisyonuna bağlıdır. Nitekim, teorik olarak en gevşek olan perifer ötesi halkası, uluslararası sistemin başat aktörü ABD için güvenliğinin sağlanması gereken birinci halkadır. Karayı, denizleri ve uzayı kontrol edebilme kapasitesine sahip olan ABD'nin sınırsız bir güvenlik tanımı vardır. Küresel politikaları yönlendiren bir güç olarak küresel tehditlerden de öncelikli olarak etkilenmektedir. Dolayısıyla, iç halkanın güvenliğini sağlamak için, perifer ötesinden gelen tehditlere odaklanmaktadır. Analiz edilen belgeler, ABD karar alıcılarının tehditleri perifer ötesinde tanımlarken, ulusal güvenlik hedeflerinde iç halkayı önceliklediklerini göstermektedir (bkz. Tablo 12, ayrıca karşılaştırmamız Birinci Bölüm Tablo 3). Bunun sebebi, perifer ötesinde etkin gücü yakalama ve sürdürmenin, iç halkanın merkezinde olan ulusal gücün tüm boyutlarını kullanabilme kapasitesinde olması gerekliliğidir. Nitekim, 18. Yüzyılda iç halkasının, 19. Yüzyılda periferinin güvenlik sistemini sağlamlaştıran ABD, 20. Yüzyılda perifer ötesinde etkin güç olmuştur. 21. Yüzyıl Amerika Birleşik Devletleri için, perifer ötesindeki tehditlere ve uluslararası sistemdeki meydan okumalara cevaplar vererek elde ettiği ulusal gücü korumak, ulusal güvenlik stratejilerinde temel amacı oluşturmaktadır. Uluslararası sistemde lider rolün korunması hedefi Resmî dile, müttefikler ve partnerlerle yansımaktadır. Nitekim güvenlik belgelerinde ABD çıkarları tanımlanırken, ABD sınırları içerisindeki topraklar, Amerikan vatandaşlarının çıkarları yanında müttefik ve partnerlerin çıkarları da dahil

edilmektedir. Bu yaklaşım, ABD'nin liderliğindeki dünyayı, ABD iç halkası haline getirirken geri kalan alanları perifer haline getirmektedir.

Tablo 12. Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Tehdit Halkaları Kapsamında Tehditlerin Dağılımı

Kaynak: Kod İstatistikleri

En temelde Amerikan liderliğinin yenilenmesini hedefleyen ve uluslararası iş birliğini öne çıkaran Obama'nın iki dönem süren başkanlığı perifer-ötesine vurgunun en çok olduğu dönemdir (bkz. Tablo 13). 2016 Kasım ayında Trump'ın başkan olarak seçilmesi, hem uluslararası sistem düzeyinde, küresel rekabetin artarak korumacı politikaların yükseldiği hem de ulus düzeyinde, ABD'de Cumhuriyetçilerin tekrardan yönetime gelmeleriyle iç halka ve periferin izolasyonist anlamda öne çıkmasının nedenidir. Bu nedenle, 2021 Kasım'da Biden yönetimiyle demokratların ABD yönetimini yeniden alması, uluslararası iş birliği, küresel ortak sorunlara birlikte çözüm bulma, müttefik ve partnerleri destekleyerek uluslararası kurumlarda ABD liderliğini öne çıkarma temalarına vurguyu yeniden arttırmakla birlikte, Obama dönemlerinden farklı olarak Çin, Rusya ve yükselen güçlerin ABD için oluşturabileceği tehdit risklerini ön plana çıkarmaktadır (bkz. Tablo 13). Bu anlamda, Biden dönemine bakıldığı zaman, partiler üstü bir tutum olarak, iki partinin de destekleyeceği bir şekilde Çin ile küresel rekabet ABD politika gündeminin temelini oluşturmaktadır. Böylece, Biden dönemi, Demokrat Parti geleneğinin değerlerinin devamlılığı olarak Obama dönemleriyle benzerlik taşıırken uluslararası sistemin risk değerlendirmesi göz önüne alındığında Trump dönemiyle benzerlikler taşımaktadır.

Tablo 13. ABD Başkanları Perifer Ötesi Konularını Öne Çıkarma Sıklığı

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022
➤ Perifer Ötesi	302	296	201	279

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022
▼ Perifer Ötesi				
➤ Perifer Ötesinden Tehditler	87	90	86	111
➤ Amerikan Liderliği	63	70	37	58
➤ ABD Liderliğinde Uluslararası Sistem	111	81	27	96
➤ Perifer Ötesi Ulusal Güvenlik Hedefleri	41	55	51	14

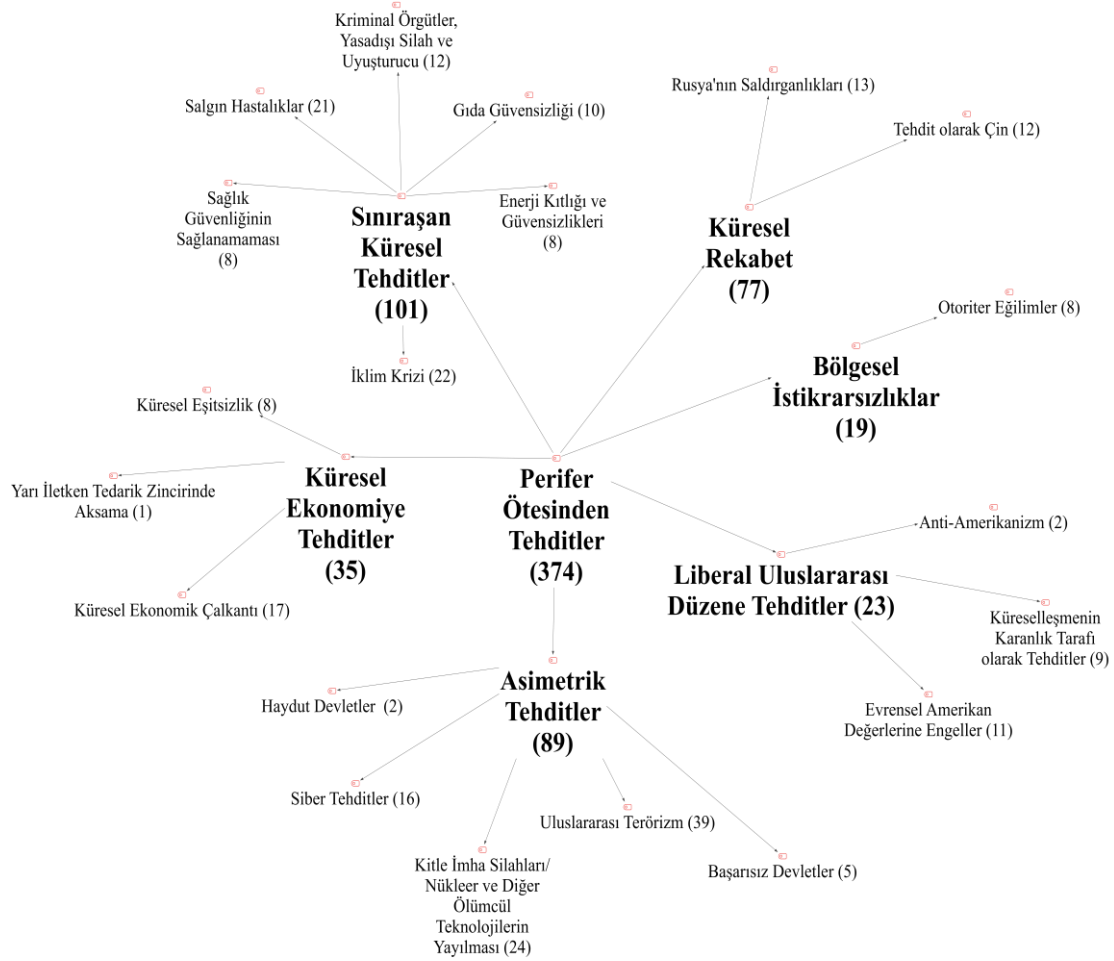
Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

Analiz sonuçlarına göre belge karşılaştırması yapıldığı zaman, Obama'nın birinci dönemi ve Biden dönemi Ulusal Güvenlik Stratejisi belgelerindeki benzerlik oranı yüksek çıkmıştır. Bunun nedeni, her iki yönetimin de kriz üzerine Beyaz Saray'a gelerek ABD'nin ulusal güvenlik ve refahını sağlarken aynı zamanda uluslararası sistemdeki konumunu muhafaza etme hedefinin olması olarak yorumlanmaktadır. 2008 Küresel Finansal Kriz üzerine yönetime gelen Obama, ülke içinde ekonomik durgunluk, bilim ve araştırmada ilerlemenin sürdürülmesi ve eğitim hedeflerini benimserken, dış politikada, bölgesel aktörleri, uluslararası kurumları ve iş birliğini destekleyerek ABD çıkarlarına yönelik arkadan bir liderlik yapma hedefini sürdürmüştür. Bu kapsamda Obama, okyanus ötesindeki Amerikan Ordu mensuplarının sayısını azaltmaya çalışırken aynı zamanda bölgesel çatışmalardan uzak kalmaya çabalayarak kısıtlama büyük stratejisini takip etmiştir. Benzer şekilde, 2019 COVID Pandemisi'nin neden olduğu dönüşüm, ekonomik durgunluk ve enflasyon artışı üzerine yönetime gelen Biden yönetimi, hem Trump'ın popülist politikalarının bir sonucu olarak uluslararası kurumlarda oluşan tahribatın azaltılmasına hem de Çin ile artan küresel ekonomik rekabetin yönetilmesine çabalamıştır. Uluslararası krizin ve kapanmanın arttığı ve ABD'nin ulusal gücünün sınırlarının sınındığı bir dönem olarak Biden yönetiminin stratejisi, iç halka bölümünde gösterildiği gibi çıkarlara göre öncelikler belirleyerek buna göre kararlar almaya dayanmaktadır (bkz. Tablo 6).

ABD ulusal güvenliği için en çeşitli ve sık tehditlerin algılandığı halka olarak perifer ötesinden tehditler; sınıraşan küresel tehditler, asimetrik tehditler, küresel rekabet, küresel ekonomiye tehditler, Liberal uluslararası düzene tehditler ve bölgesel istikrarsızlıklar ana başlıkları altında ele alınmaktadır. Tablo 14, ana başlıklar altında yer alan tehditleri ve tüm tehditlerin ulusal güvenlik belgelerinde yer alma sıklığını frekanslarla göstermektedir. Buna göre, uluslararası terörizm, kitle imha silahları (özellikle de nükleer silahlar) ve diğer ölümcül silah teknolojilerinin yayılması, iklim krizi, salgın hastalıklar, siber tehditler, küresel ekonomik

çalkantılar Amerikan politika yapıcılarının algısında öne çıkan perifer ötesi tehditleri oluşturmaktadır (bkz. Tablo 14).

Tablo 14. Perifer Ötesi Tehditler Kod-Alt Kod Teori Modeli

Kaynak: Kod-Alt Kod Teori Modeli

Başkanların perifer ötesi tehdit algısı karşılaştırıldığı zaman, 2015'ten itibaren giderek artan küresel rekabetin, Biden döneminde açık bir şekilde öne çıktığı görülmektedir. Nitekim, önceki üç dönemin tersine bu dönemde, 21. Yüzyıl Amerikan Dış Politikası'nın merkezinde olan uluslararası terörizmin içinde yer aldığı asimetrik tehditlere vurgunun azaldığı gözlemlenmiştir. Demokrat parti geleneğine uygun olarak, küresel sorunlara tüm ulusların ortak çözüm bulmasına dayanan inancın bir sonucu olarak hem Biden hem de Obama dönemlerinde, sınıraşan küresel tehditlerin ABD politika yapım gündeminde tutulduğu görülmektedir. Obama'nın ilk dönemi, Küresel Finansal Krize cevap verilme hedefi, küresel ekonomiye tehditlerin kayda değer bir biçimde ele alındığı gözlemlenmektedir (bkz. Tablo 15).

Tablo 15. ABD Başkanları Perifer Ötesinden Algılanan Tehditlerin Karşılaştırması

Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022
Perifer Ötesi				
Perifer Ötesinden Tehditler	3	2	3	8
Küresel Rekabet	2	9	21	45
Asimetrik Tehditler	27	24	34	4
Liberal Uluslararası Düzene Tehditler	7	2	8	6
Küresel Ekonomiye Tehditler	13	9	5	8
Sınıraşan Küresel Tehditler	29	30	12	30
Konvansiyonel Çatışmalar	4	7		3
Bölgesel İstikrarsızlıklar	2	7	3	7

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan ve serbest piyasa ekonomisine dayana liberal uluslararası düzenin 2008 yılında yaşadığı kırılmayı anlamak için 1970’li yılların ekonomik durgunluğunu ve sonuçlarını bilmek önemlidir. Hegemonik döngüler kuramına göre Amerikan’ın İkinci Dünya Savaşı’nda kazandığı üstünlük ve takip eden yıllardaki yükselmesi 1970’lerde, savaş sonrası yıkım yaşayan endüstriyel ekonomilerin güçlenerek piyasaya geri dönmeleri, Amerikan ekonomisinin üstünlüğüne meydan okuma oluşturmuştur (Flint ve Taylor, 2014). Bu dönemin ekonomik durgunlunu aşmak için 1980’lerden itibaren neoliberal politikaların uygulanmaya başlanması kısa vadede büyüme sağlarken uzun vadede ulusal ve küresel eşitsizlikleri arttırmıştır. Soğuk Savaş’ın bitimi, komünizme karşı liberalizmin zaferi olarak yorumlansa da (Fukuyama, 1989) bir geçiş süreci sonrası küreselleşmenin düşüşe geçip popülizmin arttığı son on yılda, uluslararası düzenin yeni ideolojik çatışmasının demokrasiler ve otokrasiler arasında olduğu (Obama, 2015: 15; Trump, 2017: 25; Biden, 2022: 7) yönündeki söylem güçlenmiştir. Uluslararası normlar ve demokratik değerlere göre işlemesi gerektiği varsayılan sistemde, farklı siyasi sisteme sahip ulus devletlerin varlığı, uluslararası küresel ekonomik rekabetin adil olmayan bir düzlemde olduğu gerçeğine dikkat çekmektedir. Nitekim, ABD liderleri için uluslararası küresel ekonominin önemli bir sorunu, gümrük vergileri, ucuz iş gücü ve üretim koşullarının, küresel rekabette adil olmayan ticaret pratiklerine sebebiyet vermesidir.

Obama, ABD’nin bir taraftan küreselleşmenin getirdiği fırsatlardan en iyi şekilde yararlanmaya çalışırken diğer taraftan açık ve küresel finansal sistemin, ABD’yi küresel finansal tehditlere karşı da savunmasız hale getirdiğine dikkat çekmektedir. Uluslararası sistemdeki teröristler, silahlanma yanlıları, uyuşturucu kaçakçıları, yolsuzluk yapan yetkililer gibi ABD ulusal güvenliğini tehdit eden aktörlerin, yasadışı faaliyetlerini finanse etmek veya kazanç elde etmek için küresel finansal sistemi kötüye kullandıklarını belirtirken bu destek ağlarının küresel etkiye sahip, ulusal sınırlarla sınırlı kalmayan yapılar olduğunu ifade etmiştir.

Bu ağlara karşı Obama yönetiminin stratejisi, “yasadışı kaynaklara ve küresel finansal sisteme erişimlere finansal önlemler, düzenleyici otoritelerin uygulanması, özel sektör ve yabancı ortaklarla iş birliği önlemlerini uluslararası standartlar ve bilgi paylaşımı yoluyla hedeflemeli ve bu tehditlere benzer bir şekilde karşılık vermeli” olarak tanımlanmıştır (Obama, 2010: 33). Obama 2015 yılında yayınladığı Ulusal Güvenlik Stratejisi’nde açık küresel ekonominin adil olmayan yönlerine vurgu yaparken bunu aşmak için çok taraflı uluslararası anlaşmalara ve sektörler arası iş birliğine referans yapmaktadır (Obama, 2015: 17).

Trump yönetiminin perifer ötesinde en önem verdiği konu küresel ticaret pratiklerinde adalet sağlanmasıdır. Nitekim ABD Başkanlarının perifer ötesi hedefleri karşılaştırıldığı zaman, Obama döneminde devletlerarası ilişkilerin düzenlenmesi teması ön plana çıkarken Trump döneminde küresel ticaretin düzenlenmesi teması ön plandadır (Tablo 16). Trump’ın Önce Amerika stratejisi iç halkada ekonomik büyüme, Amerikan refahı ve Amerikan vatandaşları için iş imkanlarını geliştirme hedeflerini, uluslararası ekonomide müttefik ve partnerlerle sorumluluk ve yük paylaşımı ve küresel rekabette adil olmayan ticaret pratiklerinin azaltılması hedefleriyle geçişken bir biçimde ortaya koymaktadır (Trump, 2017). Nitekim, bu durum Önce Amerika stratejisinin hedeflerinden biri olarak Amerikan refahını artırma ilkesinin açıklamasında ulusal güvenlik strateji belgesine yansımaktadır:

Amerikan refahını destekleyeceğiz. Amerikan işçileri ve şirketlerinin yararına Amerikan ekonomisini canlandıracağız. Ticaret dengesizliklerini ele almak için adil ve karşılıklı ekonomik ilişkilerde ısrar edeceğiz. Amerika Birleşik Devletleri, araştırma ve teknoloji alanındaki liderliğini sürdürmeli ve ekonomimizi fikri mülkiyetimizi haksız bir şekilde edinen rakiplerden korumalıdır. Ayrıca, bol enerji kaynaklarını serbest bırakarak ekonomimizi canlandırdığı için Amerika’nın enerji hakimiyetini benimsiyoruz. (Trump, 2017: 4).

Benzer biçimde, Biden ulusal güvenlik stratejisi bir yandan Çin ve Rusya’nın açık uluslararası ekonomik sistemden faydalanırken ABD’nin demokratik değerlere dayanan yaşam tarzının ötekisini oluşturan kendi otoriter yaşam tarzlarıyla liberal dünya düzeninden faydalandıklarına vurgu yapmaktadır:

Soğuk Savaş sonrası uluslararası düzenden Amerika Birleşik Devletleri ve dünyadaki ülkeler büyük ölçüde yararlandığı gibi, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ve Rusya da aynı şekilde faydalandı. ÇHC’nin ekonomisi ve jeopolitik etkisi hızla büyüdü. Rusya, G8 ve G20’ye katıldı ve 2000’lerde ekonomik olarak toparlandı. Ancak yine de özgür ve açık, kurallara dayalı uluslararası düzenin başarısının rejimlerine tehdit oluşturduğunu ve arzularını engellediğini düşündüler. Şimdi, kendilerine özgü yöntemlerle, uluslararası düzeni, son derece kişiselleştirilmiş ve baskıcı otokrasi türlerine elverişli bir dünya yaratmak için yeniden şekillendirmeye çalışıyorlar (Biden, 2022: 8-9).

Biden Ulusal Güvenlik Stratejisi, Çin ile küresel rekabetin en görünür olduğu zamana denk gelmesiyle birlikte kendisinden önceki strateji belgelerinde de olduğu gibi Çin ile iş

birliğinin imkanına da vurgu yapmaktadır. Nitekim, uluslararası sistemin bir dönüşüm içerisinde olduğu fakat eskinin geçmekte olup yeninin gelemediği bu dönemde, gelecek bir uluslararası düzenin kuralları, sınırları ve belirleyici aktörleri henüz belirsizdir. Bu belirsizlik içerisinde güç konumunu muhafaza etmeye çalışan ABD, tüm insanlığı ilgilendiren küresel sorunların çözümünde sistemin diğer başat aktörleriyle iş birliğinin önünü açık tutmak isterken aynı zamanda küresel rekabetin ekonomik alanda sınırlı kalmasına çabalamaktadır. Biden ulusal güvenlik stratejisinde bu durum Moskova'nın kendi vizyonunu paylaşmayan özellikle Küresel Güney'deki ülkelerle iş birliği yapma konusundaki çıkarlarına dikkat çekerek "bu durumun, Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerine, ÇHC ve Rusya'nın dış ortamını onların davranışlarını etkileyecek şekilde şekillendirme fırsatı sunarken aynı zamanda bu devletlerle rekabet etmeye devam ettikleri" şeklinde özetlenmektedir (Biden, 2022: 9).

Tablo 16. ABD Başkanları Perifer Ötesi Ulusal Güvenlik Hedeflerinin Karşılaştırması

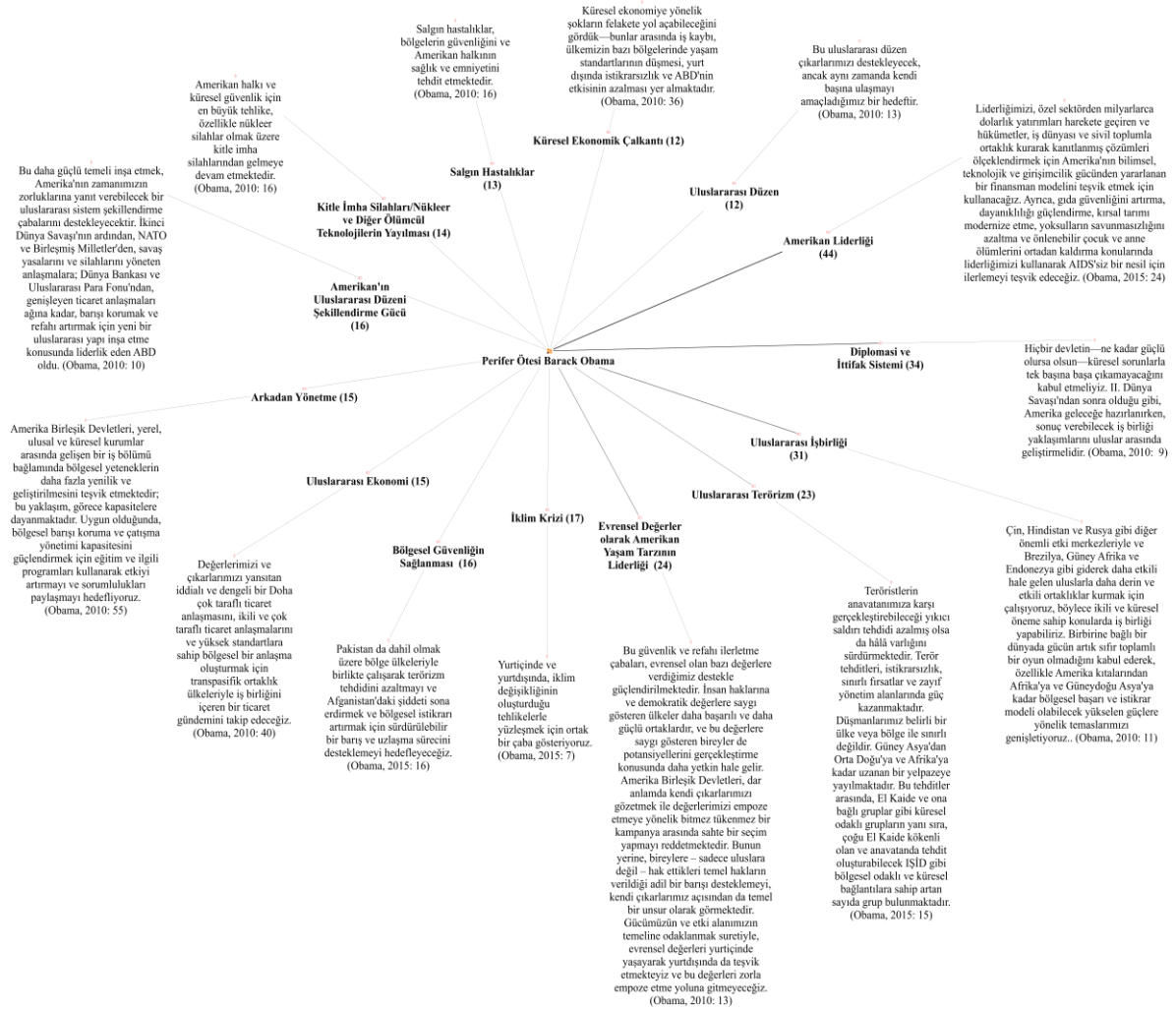
Kod Sistemi	Barack Obama 2010	Barack Obama 2015	Donald Trump 2017	Joe Biden 2022
Perifer Ötesi				
Perifer Ötesi Ulusal Güvenlik Hedefleri	5			
Küresel Enerji Güvenliğinin Sağlanması			2	
Küresel Ticaretin Düzenlenmesi	1	7	17	1
Silahlanma Yarışının Düzenlenmesi	4	8	5	2
Devletlerarası İlişkilerin Düzenlenmesi	19	24	8	5
Ulaşım Güvenliğinin Güçlendirilmesi		1	1	
Askerleri Savaştan Çekme	1	5		1
Siber Alanda Mücadele	2	2	9	2
Uzay Güvenliği	1	1		
Teröre Karşı Mücadele	5	4	8	2
Küresel Refaha ve Güvenliğe Bağlanmış ABD Güvenliği	3	3	1	1

Kaynak: Kod Matris Tarayıcısı

Perifer ötesi halkasının en çok vurgulandığı başkan olarak Obama'nın birinci ve ikinci döneminde, Amerikan liderliğinin, sınırlarını bilerek canlandırılması, korunması ve sürekliliği üzerine çalışılmıştır. Üstünlük stratejisi yerine kısıtlama stratejisine başvuran Obama, çıkar ve amaçlarına göre kararlar almış ve bölgesel tercihler yaparak hareket etmiştir. Beyaz Sarayı ve uluslararası siyaseti, Küresel Finansal Kriz üzerine iki dönem yöneten Obama, Amerikan liderliğine, bu liderliğin yenilenmesinin gerekliliğine ve dönüşüm zamanlarında ABD'nin uluslararası sistemi şekillendirme gücüne vurgu yapmıştır. ABD'nin uluslararası sistemi şekillendirme gücü aynı zamanda ABD iç halkası için bir sorumluluk ve zorunluluktur çünkü ABD'nin kuralları belirleyemediği bir düzende güç pozisyonunu sürmesi de mümkün değildir. Bu nedenle, bu dönemde evrensel olarak kabul edilen ABD kurucu değerlerine dayanan Amerikan yaşam tarzının liderliği öne çıkartılmıştır. Obama, uluslararası sistemdeki lider rolün sürdürülmesi hedefini kısıtlama stratejisiyle de uygun bir biçimde, arkadan yönetme stratejisiyle sağlamıştır. Bunun için bölgesel ve uluslararası iş birliği, ittifak sistemi ve

diplomasi kanallarına başvurmuştur. Bu dönemde perifer ötesinden en sık algılanan tehditler, uluslararası terörizm, iklim krizi, kitle imha silahlarının yayılması, salgın hastalıklar ve küresel ekonomik çalkantı olarak sıralanmaktadır. Perifer ötesinde öne çıkan hedef ise bölgesel güvenliğin sağlanmasıdır. Obama'nın iki dönem yayınlanan Ulusal Güvenlik Strateji belgelerinde en sık geçen alt kodlar, Tablo 17'de referans ve alıntı örnekleriyle haritalanmıştır.

Tablo 17. Barack Obama ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinde Öne Çıkan Perifer Ötesi Alt Kod ve Alıntıları

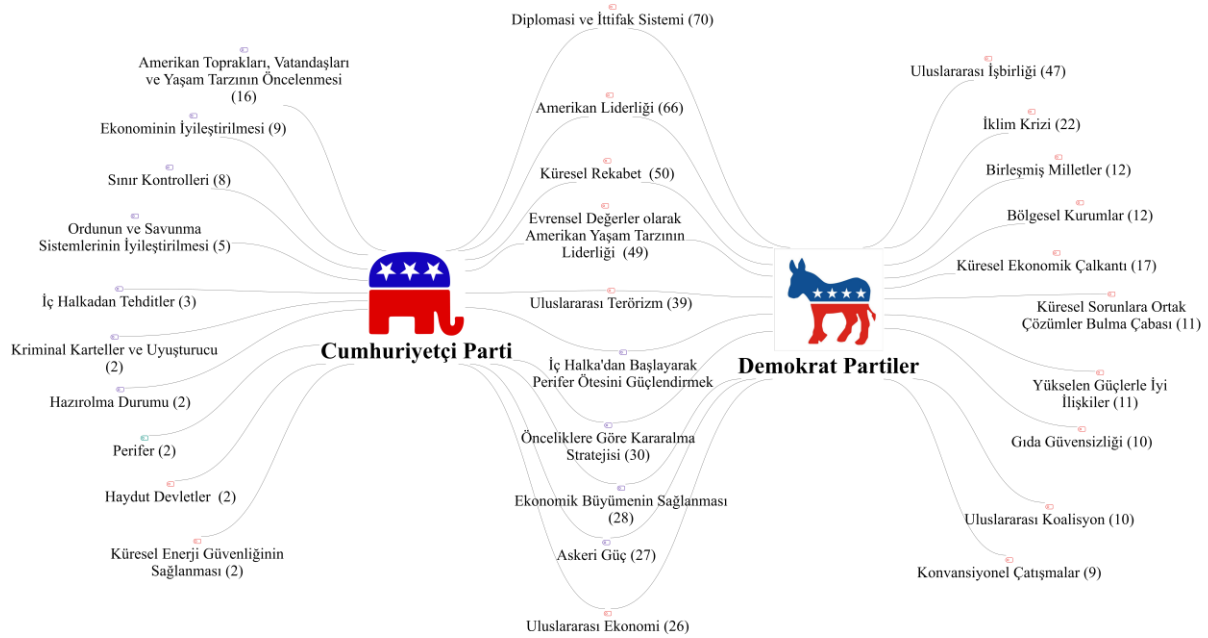

Kaynak: Tek Vaka Modeli

Bulgular, ABD Grand Stratejisindeki değişimlerin, ulusal seviyede parti gelenekleri ve uluslararası seviyede perifer ötesi alandan gelen tehdit tanımlarıyla gerçekleştiğini göstermektedir. Soğuk Savaşın bitimiyle, komünist tehdidin ortadan kalkmasıyla çeşitlenen ve tanımlanmamış tehditler dünyasında, ABD karar alıcıları, devlet dışı silahlı aktörler ve sınır aşan asimetrik tehditler üzerine yoğunlaşmıştır. Küresel Ekonomik Kriz, uluslararası seviyede

tehdit algısını değiştirirken, incelenen dönem, Başkanların farklı geleneklerden olsalar dahi sistemsel düzeyde küresel rekabet ve uluslararası ekonomiye vurgu yaptıklarını ortaya koymuştur. Ulusal seviyede, Cumhuriyetçi Trump döneminde iç halka ve perifer vurgu artarken Demokrat Obama ve Biden dönemlerinde perifer ötesinin daha fazla öne çıkartılmıştır (bkz. Tablo 18).

Tablo 18. 2008 Sonrası Cumhuriyetçi Parti ve Demokrat Partiler Karşılaştırması

Kaynak: İki Vaka Modeli

Küresel Finansal Kriz sonrası Cumhuriyetçilerin ve Demokratların iktidarda olduğu dönemler karşılaştırılarak iç halka, perifer ve perifer ötesinden öne çıkan kodlar frekanslarıyla birlikte Tablo 18'de haritalanmaktadır. Cumhuriyetçilerin yönetimde olduğu dönemde iç halka kodları ve Demokrat dönemde perifer ötesi halka kodları öne çıkmaktadır. Fakat her iki yönetimin üzerinde uzlaşma gösterdiği iç halka ve perifer ötesi halka konuları yüksek frekanslar göstermektedir. Perifer ötesinde öne çıkan tehditler uluslararası terörizm ve küresel rekabettir. Her iki yönetim de perifer ötesi alanda, Amerikan liderliğini, evrensel değerler olarak Amerikan değerlerinin öncü rolünü, diplomasi ve ittifak sistemini ve uluslararası ekonomiyi vurgulamışlardır. İç halkada, iç halkadan başlayarak perifer ötesinde güçlü olmak hedefiyle, ekonomik büyümenin sağlanması ve askeri güce odaklanarak ulusal gücün her boyutuyla korunması, iyileştirilmesi ve gerektiğinde kullanılması hedefleri öne çıkartılmıştır. Her iki parti yönetimi için de Soğuk Savaş sonrası üstünlük stratejisinin yerini öncelikler belirleyerek kararlar alma stratejisi almaktadır.

Sonuç

Soğuk Savaşın bitimiyle, sadece doğrudan şiddet türlerini ele alan geleneksel güvenlik anlayışı yatay ve dikey genişlemelerle (Buzan, 1983) dönüşüme uğramıştır. Bu durum güvenlik çalışmalarında, analiz yapılırken referans nesnesinin net bir şekilde ifade edilmesiyle güvenliğin kim için ve nasıl sağlanacağı konularını güvenlik çalışmalarının merkezine yerleştirmiştir. Dikey genişlemeyle güvenlik tehditleri daha derin, karmaşık ve tehlikeli bir hale gelirken tehditlerin şiddeti, ölçeği ve etkisi artmaktadır. Dolayısıyla dikey genişleme, tehditler daha büyük bir tahribat gücüne sahip olduğu için güvenlik anlayışının daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Yatay genişleme, güvenlik tehditlerinin daha geniş bir coğrafi alana yayılması ve/veya devlet, topluluk, birey gibi daha fazla aktörü etkileme kapasitesine dikkat çekmektedir. Böylece yatay genişlemeyle tehditlerin sınırları aşan doğasıyla daha fazla alan ve aktörü kapsamasını vurgulamaktadır (Buzan, 1983: 9-13). Soğuk Savaş sonrası dönemde, küreselleşme sürecinin hızlanmasıyla “iç meseleler dış sorun haline gelirken dış meseleler de iç mesele haline dönüşmüştür” (Collins, 2017: 2).

Araştırma küresel bir güç olarak ABD'nin tehdit halkalarına göre güvenlik analizi yaparak iç-dış politikanın güvenlik stratejilerinin belirlenmesinde karşılıklı etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bulgular, ABD'nin ulusal güvenliğine tehditleri öncelikli olarak perifer ötesi halkasından aldığını göstermektedir. Nitekim ABD, uluslararası siyaseti yönlendiren başat aktörlerden biri olarak küresel tehditlerden öncelikli olarak etkilenmektedir. Teorik olarak perifer ötesi, bir aktörün uluslararası siyasette güvenlik sistemini oluşturan en son ve üçüncü halkadır fakat analiz sonucunda ABD için birincil derecede önemli olduğu gözlemlenmiştir. Yine de analizin gidişatı bozulmayarak ABD güvenlik sisteminde başta söylenmesi gereken sona bırakılmıştır. Nitekim, ulusal ve uluslararası politikaya bütüncül bakan ABD karar alıcıları için halkalar arasında bir geçişkenlik de mevcuttur. Sistemde orta büyüklükte bir güç için iç halka ve periferden gelen tehditler ve bölgesel güç pozisyonları önemli olması beklenebilir. Fakat sistemin büyük gücü ABD için iç halka ve perifer ötesi alandan gelen tehditler önemli bir hal alırken perifer halkası, iç halka ve perifer ötesi arasında erimektedir.

Soğuk Savaşın bitiminden itibaren Amerikan büyük stratejileri üzerine yazılan literatürde üç temel tartışma vardır. Birinci tartışma, ABD'nin gerçekten bir büyük stratejinin olup olmadığı üzerinedir (Yetiv 2005; Feaver, 2009; Freeman vd., 2013; Morgan-Owen, 2020). İkinci tartışma eğer varsa bu büyük stratejinin ne olduğu üzerinedir (Layne, 2007; Zabun, 2020; Köse, 2021). Üçüncü tartışma ise, büyük stratejinin ne olması gerektiği üzerinedir (Posen ve Ross, 1996; Manwaring ve Corr, 2003; Art, 2003; Dueck, 2008; Posen, 2014; Mearsheimer ve

Walt, 2016). Sovyet tehdidinin ortadan kalktığı bu dramatik dönemde ABD büyük stratejisini anlamlandırmak için Soğuk Savaş sonrası dönem yönetimlerinin, çıkar ve hedeflerini takip etmek ve bu çıkar ve hedefleri tehdit eden durumları tanımlamak bu tartışmaları bağlama oturtmak için önemlidir. Dikey ve yatay kompleks bir güvenlik anlayışı içinde ve Soğuk Savaşın net ayrımlarının dışında büyük stratejileri isimlendirmek zor olsa da politika yapıcılarının metinleri ulusal güvenlik stratejilerini kategorileştirmek için araştırmacıya imkân sunmaktadır.

Bu araştırmada, sistemin küresel gücünün algıladığı tehditler üç düzeyli bir yaklaşım içerisine kategorileştirilerek güvenlik stratejileri ele alınmıştır. Ele alınan dönem, Demokrat yönetimlerin, iklim krizi ve gıda güvensizliği gibi küresel ve insanlığın ortak sorunu haline gelmiş tehditlere değinirken, Cumhuriyetçi yönetimin iç halkadan tehditlere odaklandığı sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Benzer şekilde, tehditlerle başa çıkma konusunda, Demokrat Partiler uluslararası iş birliği ve koalisyon, uluslararası ve bölgesel kurumlar, küresel sorunların ortak çözümü gibi perifer ötesi alanda çözümler önerirken, Cumhuriyetçi Parti Amerikan toprakları, vatandaşları ve yaşam tarzının öncelenmesini önermektedir. Bu kapsamda Cumhuriyetçi partide iç halka ve perifer alanları görünür hale gelirken, Demokrat Parti dönemlerinde perifer ötesi alan ABD güvenlik politikalarının merkezindedir. Ekonomik durgunluk sonrası dönem, uluslararası düzeyde sistemsel dönüşüm devam ederken, ABD iç politikasında popülist yaklaşımların öne çıktığı ve yönetimlerin dış politika kararlarında yeni izolasyonculuk ve seçici angajman arasında seçimler yaptığı gözlemlenmektedir. Bu sistemsel yapı içerisinde, ABD güvenlik stratejilerini anlamaya yönelik çabalar, sistemdeki diğer küresel ve bölgesel güçlerin tehdit algılamalarının üç düzlemde analiz edilmesiyle yapılacak karşılaştırmalarla günümüz uluslararası ilişkilerini anlamaya yönelik güçlü sonuçlar çıkarma potansiyeli taşımaktadır.

Kaynakça

- Art, R. J. (2003). *A Grand Strategy for America*. Ithaca: Cornell University Press.
- Biden, J. R. (2022). *National Security Strategy of The United States*. Washington: White House.
- Buzan, B. (1983). *People, States, and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Wheatsheaf Books.
- Cesim, A. (2019). Tehdit Halkaları Ekseninde Çin Güvenlik Politikası. *Uluslararası Güvenlik Kongresi: Kuram, Yöntem, Uygulama Tam Metin Bildiriler*. Ankara: JSGA Yayınları.
- Collins, A. (2017). *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları* (N. Uslu, Çev). İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. New York: Sage Publication.

- Çelenk Jahangiri, C. (2019). İran'ın Tehdit ve Risk Halkaları Ekseninde Güvenlik Yaklaşımları: Teorik Bir Değerlendirme. *XI. Uluslararası Uludağ Uluslararası İlişkiler Kongresi Tam Metin Kitabı*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Dedeoğlu, B. (2018). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları.
- Dereli, A. B. (2023). Nitel Veri Analizi Üzerine Bir Keşif: Veriyi Anlamlandırmak. Taşdemir, E. ve Dereli, A. B. (Ed.), *İletişimsel Bağlamda Nitel Araştırma: Desenler ve Veri Analizi* (ss. 45-63). Konya: Palet Yayınları.
- Dueck, C. (2008). *Reluctant Crusaders: Power, Culture, and Change in American Grand Strategy*. Princeton: Princeton University Press.
- Feaver, P. (2009). What is grand strategy and why do we need it? *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2009/04/08/what-is-grand-strategy-and-why-do-we-need-it/>, Erişim Tarihi: 26.12.2024.
- Flint, C. & Taylor, P. J. (2014). *Siyasi Coğrafya: Dünya-Ekonomisi, Ulus-Devlet ve Yerellik* (F, Ereker, Çev). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Freeman, C. W. Jr., Quandt, W. B. J., Anthony, D. & Muasher, M. (2013). US Grand Staretegy in the Middle East: Is there One?. *Symposium: U.S. Grand Strategy in the Middle East*. Middle East Policy Council, January 16.
- Fukuyama, F. (1989). The End of History? *The National Interest*, No. 16 Summer, 3-18. <https://www.jstor.org/stable/24027184>.
- Gilpin, R. (2020). *Uluslararası İlişkilerin Ekonomi Politikası* (M, Duran, S, Oktay, M, K, Ceyhan ve G, Polat, Çev). Ankara: Kripto.
- Köse, T. (2021). ABD Grand Stratejisinde Düzen Kurma Yaklaşımından Kaos Yönetimine Geçiş. *Kriter Dergi*, 60 (6).
- Layne, C. (2007). *The Peace of Illusions: American Grand Strategy from 1940 to the Present*. Ithaca: Cornell University Press.
- Marshall, T. (2018). *Coğrafya Mahkumları* (M. Doğruer, Çev). İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Mearsheimer, J. & Walt, S. M. (2016). The Case for Offshore Balancing A Superior U.S. Grand Strategy. *Foreign Affairs*.
- Morgan-Owen, D. (2020). It Was Grand, But Was It Strategy? Revisiting the Origins Story of Grand Strategy. *The Strategy Bridge*. <https://thestrategybridge.org/the-bridge/2020/5/4/it-was-grand-but-was-it-strategy-revisiting-the-origins-story-of-grand-strategy>, Erişim Tarihi: 26.12.2024.
- Obama, B. H. (2010). *National Security Strategy of The United States*. Washington: White House.
- Obama, B. H. (2015). *National Security Strategy of The United States*. Washington: White House.
- Posen, B. R. & Ross A. L. (1996). Competing Visions for U.S. Grand Strategy. *International Security*, 21(3), 5-53.
- Posen, B. R. (2014). *Restraint: A New Foundation for U.S. Grand Strategy*. Ithaca: Cornell University Press.
- Saldana, J. (2009). *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. Sage Publications.
- Singer, J. D. (1958). Threat-Perception and the Armament-Tension Dilemma. *The Journal of Conflict Resolution*, 2 (1), 90-105. <http://www.jstor.org/stable/172848>.

- Trump, D. J. (2017). *National Security Strategy of The United States*. Washington: White House.
- Yetiv, S. A. (2008). *The Absence of Grand Strategy: The United States in the Persian Gulf, 1972–2005*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Zabun, F. (2020). Grand Strateji ve Biden Dönemi ABD'nin Türkiye Dış Politikası. *Daktilo 1984*.
<https://daktilo1984.com/forum/grand-strateji-ve-biden-donemi-abdnin-turkiye-dis-politikasi/>,
Erişim Tarihi: 26.12.2024.

Yazar Beyanı

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Şeyma Tok %100 katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Şeyma Tok contributed 100% to the study.

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: Ethics committee approval is not applicable to this study.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.